

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

11 mei 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD
EN RUIMTELIJKE ORDENING

Vraag om uitleg van de heer Marino Keulen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over het behoud van het gehucht Herbricht in Lanaken

Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Donderdag 11 mei 2000

VOORZITTER : De heer Jacques Timmermans

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.02 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Marino Keulen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over het behoud van het gehucht Herbricht in Lanaken

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Keulen tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over het behoud van het gehucht Herbricht in Lanaken.

De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de zaak van het gehucht Herbricht gaat terug tot het begin van de jaren negentig, toen de Nederlandse overheid het project Grensmaas lanceerde. Dat initiatief kwam tot stand in samenwerking met de Nederlandse grenssector.

Men had met het project een drieledig doel voor ogen : natuurontwikkeling, oeverbeveiliging vanwege de overstromingen die er meestal rond de jaarwisseling optreden, en ontgrinding. Met de opbrengst van de ontgrinding werden de objectieven van natuurontwikkeling en oeverbeveiliging gefinancierd.

Midden de jaren negentig is met enige vertraging de Vlaamse variant totstandgekomen. Aan onze zijde van de grens heette dat Levende Grensmaas. Het verschil met het Nederlandse project bestond erin dat het accent hoofdzakelijk lag op natuurontwikkeling. In feite beoogden beide complementaire projecten een algemene aanpak van de Maasstroom en de omgeving, de zogenaamde aangelanden.

Die benadering betekent concreet dat bijvoorbeeld de bewoning in de nabijheid van de stroom onder druk komt te staan, en op bepaalde plaatsen zelfs moet verdwijnen. Dat lot is ook het Lanakense gehucht Herbricht beschoren. Het gehucht mag worden beschouwd als een soort schiereiland. In de winter wordt het geregeld overstroomd, een fenomeen dat zich daar al heel lang voordoet.

Het is eigenlijk nooit anders geweest, maar sinds de media het hebben ontdekt, is het ook nieuws geworden. Dat doet me denken aan de auteur Gerrit Komrij, die niet sprak van de televisie, maar van de treurbuis. De media werken op de emoties, en weken daardoor soms reacties los die niet ophouden bij solidariteit, maar verder gaan, en eindigen bij doodknuffelen. Dat is wat in Herbricht gebeurt.

Er wonen een dertigtal mensen in het gehucht. Die mensen of de gemeente werden nooit bij het opstellen van de plannen betrokken. De Vlaamse initiatiefnemers waren onder andere de diensten van het departement Leefmilieu en Infrastructuur. Meer specifiek hield de afdeling Maas en Schelde zich bezig met het uitwerken van de plannen. Dat gebeurde over de hoofden van de plaatselijke bevolking en het Lanakense gemeentebestuur heen.

Pas in fine verschenen plots in de pers onheilspellende berichten dat Herbricht zou verdwijnen en dat bewoning er zou worden uitgesloten. Onder druk van de gemeente organiseerden de diensten van LIN, meer bepaald de afdeling Maas en Albertkanaal, een informatieavond voor de bewoners en het gemeentebestuur. Daar werden de intenties duidelijk gemaakt, en die hielden een vrij hard verdict in.

Ik heb toen onmiddellijk de toenmalige minister van Ruimtelijke Ordening Baldewijns geïnterpeleerd om te vragen naar zijn intenties. Het antwoord liet niets aan duidelijkheid te wensen over. Hij zei dat de woonfunctie in Herbricht zou wor-

Keulen

den opgeheven. De uitvoering van het project zou worden nagestreefd door middel van onteigening of vrijwillige verkoop. Daartoe werd in een termijn van tien jaar voorzien.

De gelijkens met het lot van het polderdorp Doel is treffend, ook wat betreft de consequenties. De termijn van tien jaar loopt nu, en zorgt voor onzekerheid bij de Herbrichtenaren. De woningen worden steeds minder waard. De mensen doen geen grote investeringen meer aan hun woningen of boerderijen, zoals verven, dakherstellingen en zinkwerken. Men laat het allemaal wat op zijn beloop. Het lijkt wel de 'kroniek van een aangekondigde dood'.

Nader onderzoek leert echter dat deze opruiming veel te drastisch en weinig doeltreffend is. De bewoners moeten namelijk verdwijnen omwille van een nevengeul, waarin is voorzien in het project Levende Grensmaas. Die nevengeul zal de dorpskern doorkruisen. Daarom moeten praktisch alle bewoners verhuizen. Deze nevengeul, die bij overstromingen als opvangbekken en afwateringskanaal voor het Maaswater moet fungeren, is volgens andere onderzoeken weinig efficiënt.

Veel zinvoller zou zijn te opteren voor de aanleg van beschermkades, zoals is gebeurd aan de Nederlandse overzijde. Die kades kunnen samen met de Maaswaterwaarden overstromen en zijn zeker even efficiënt als maatregel om de Maas bij hoogwater te temperen. Bovendien zouden ze de Herbrichtenaren niet dwingen om hun woningen en boerderijen te ontruimen.

De dertig Herbrichtenaren werden in het hele verhaal nooit gekend, maar zijn wel de dupe van de regeling. De grillen van de natuur, met name de overstroming van hun dorp, is een fenomeen waarmee ze zijn opgegroeid. Het is al eeuwen zo. Samen met het gemeentebestuur, waarin alle kleuren zijn vertegenwoordigd, vragen ze om in Herbricht te mogen blijven wonen.

Mijnheer de minister, bent u bereid de nevengeul, zoals overigens recentelijk werd gevraagd in een brief van het Lanakense gemeentebestuur, uit het project Levende Grensmaas te schrappen? Daardoor zou de woonfunctie van Herbricht gevrijwaard kunnen blijven.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, we kunnen ons voor een groot stuk aansluiten bij het betoog van de heer Keulen. De huidige regering heeft bij haar besluit tot herziening van het gewestplan in elk geval geen rekening gehouden met de nevengeul. De herziening is zodanig opgevat dat het Grensmaasproject dat door Nederland wordt voorgesteld, kan worden gerealiseerd, terwijl de woonfunctie in Herbricht kan blijven bestaan. Toch zitten de diensten van Leefmilieu en Infrastructuur nog steeds met het project Levende Grensmaas, dat in de nevengeul voorziet.

Het is belangrijk dat de regering snel duidelijkheid brengt over de wenselijkheid van dit project. Ze moet met andere woorden duidelijk maken dat de nevengeul niet gewenst is, zodat er geen probleem meer is voor het instandhouden van Herbricht. Volgens de berekeningen van het Grensmaasproject is er geen bedreiging indien in de nodige infrastructuur wordt voorzien. Dat is wat de Nederlandse overheid doet voor vele kleine woongemeenschappen en -kernen aan de overzijde van de Maas.

Anderzijds is Herbricht in het huidige gewestplan bijna helemaal ingekleurd als landbouwgebied. In het ruimtelijk structuurplan dat door de gemeente Lanaken moet worden opgesteld, moeten keuzes worden gemaakt. De zonevreemdheid van deze bewoning kan immers niet in stand worden gehouden. Als de Vlaamse regering een duidelijk standpunt inneemt, kunnen we ook hopen dat de gemeente Lanaken consequent is, en duidelijk stelt hoe ze de toekomst van de woonfunctie in Herbricht ziet, en hoe ze dat wil realiseren conform de nieuwe uitvoeringsplannen. Op dit moment is de hele woonsite immers zonevreemd. Op lange termijn kan dat niet gehandhaafd blijven. Zo nodig moet dit planmatig worden gecorrigeerd.

Wil de minister afzien van de nevengeul, zodat de gemeente in deze aangelegenheid haar verantwoordelijkheid kan opnemen?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, het antwoord op de vragen zat al enigszins vevat in uw betogen. Hoewel ik met één woord zou kunnen antwoorden, zal ik het graag iets uitvoeriger doen.

Inzake het behoud van het gehucht Herbricht in Lanaken moet ik inderdaad verwijzen naar een

Van Mechelen

ontwerp van wijzigingsplan van het gewestplan Limburgs Maasland, dat bij besluit van de Vlaamse regering op 28 april 2000 is vastgesteld. Ondanks de kritiek, die echter de voorbije dagen snel is weggeëbd, is het belangrijk dat de Vlaamse regering haar verantwoordelijkheid heeft opgenomen door een aantal gewestplannen in herziening te stellen vóór 1 mei.

Met betrekking tot het Limburgs Maasland hebben we over een aantal knelpuntdossiers belangrijke beslissingen genomen, zoals de nabestemming van een aantal ontginningsgebieden. Bij de beslissing tot herziening van het gewestplan hebben we voor het eerst ook een aanzet gegeven tot het ontwikkelen van het Grensmaasproject.

Ter hoogte van het gehucht Herbricht is inderdaad voorzien in een natuurontwikkelingsgebied langs de Maasoever, in plaats van de inkleuring als landschappelijk waardevol agrarisch gebied zoals voorheen. De aanwezige bewoning is niet opgenomen in dat natuurontwikkelingsgebied, maar blijft in de zone die op dit moment is ingekleurd als agrarisch gebied. Dit ontwerpplan wordt binnen ongeveer één jaar definitief vastgesteld. Volgens de procedure bedraagt de termijn 240 dagen. Rekening houdend met de nakende uitspraak van de Raad van State met betrekking tot de gewestplanwijziging Sint-Niklaas is het mogelijk dat er 60 dagen bijkomen.

Het spreekt voor zich dat de gemeente, maar ook haar inwoners de kans moeten krijgen een aantal opmerkingen te formuleren naar aanleiding van de inderzetting van dit gewestplan. Die kunnen bij de definitieve vaststelling van het gewestplan leiden tot een bijkomende beslissing van de Vlaamse regering. Het gewestplan vormt het algemeen kader voor de realisatie van het Grensmaasproject. Binnen de zone voor natuurontwikkeling is geen bebouwing gelegen.

Mogelijke gevolgen voor bestaande bebouwing in agrarisch gebied in de omgeving, of voor de camping in de recreatiezone van het gewestplan, moeten op uitvoeringsniveau verder worden onderzocht. Daartoe zal een initiatief nodig zijn in het kader van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Voor de bebouwing kan ook gedurende 5 jaar een beroep worden gedaan op artikel 166 dat hier van kracht is.

Wat de nevengeul betreft, wil ik bevestigen dat de administratie Ruimtelijke Ordening geen initiatieven zal nemen om die op te nemen in een gewestplan. Het eventueel aanleggen van een nevengeul of het bouwen van beschermkades behoort tot de bevoegdheid van minister Stevaert en van minister Dua. Naar aanleiding van deze inderzetting is hierover reeds uitvoerig gedebatteerd. Daarbij wordt afstand genomen van deze nevengeul en zoekt men een oplossing via de bewerking van het natuurontwikkelingsgebied. Ik neem aan dat minister Dua op korte termijn een aantal initiatieven terzake zal nemen. Zo kan het monster van Loch Ness met betrekking tot het gehucht Herbricht definitief naar de romans worden verwezen.

Het is in het belang van alle partijen hier geen tweede Doelscenario te creëren. Ik zal dan ook een brief schrijven aan minister Stevaert en minister Dua zodat de Vlaamse regering tot formele besluitvorming kan komen. Daardoor wordt de rechtsonzekerheid van de inwoners van Herbricht opgeheven en kan de gemeente haar volle verantwoordelijkheid nemen inzake ruimtelijke planning.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Ik dank de minister voor zijn antwoord.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.15 uur.*
